

VUOSIRAPORTTI 2010



Itä-Timor

Plan on toiminut Itä-Timorissa vuodesta 2001 ja toimii kolmella ohjelma-alueella. Kaikkiaan maassa on 1 891 kummilasta.

Itä-Timorissa on hieman yli miljoona asukasta, joista lähes puolen arvioidaan elävän äärimmäisessä köyhyydessä. Itä-Timorista tuli itsenäinen valtio vasta vuonna 2002 maan oltua Indonesian miehittämänä 24 vuoden ajan. Vuonna 2006 puhkesivat levottomuudet sen jälkeen, kun osa armeijan sotilasta osoitti mieltään syrjintää ja huonoja työolosuhteita vastaan. Mieltään osoittavat sotilaat olivat kotoisin maan länsiosista ja he sanoivat joutuneensa maan itäosasta tulevien sotilaiden syrjinnän kohteeksi. Tilanne johti sisällissotaan, joka pakotti lähes 100 000 ihmistä pakenemaan kodeistaan ja asumaan maan pääkaupungin Dilin ympärille rakennetuissa pakolaisleireissä. Maan turvallisuustilanne on kohentunut huomattavasti tuosta ajasta, ja sisällissota on päättynyt. Suurin osa pakolaisista on voinut palata koteihinsa, mutta monilla on vaikeuksia tulla taloudellisesti toimeen. Nuoret ovat erityisen huonossa asemassa, sillä heidän jatkokouluttautumismahdollisuutensa ovat heikot ja töitä on tarjolla vain vähän. Monet joutuvat olemaan työttömänä pitkän aikaa, mikä johtaa syrjäytymiseen yhteiskunnasta.



Plan toimii 66 maassa eri puolilla maailmaa. Tavoitteena on tarjota maailman lapsille parempi tulevaisuus. Planin kaikkien kehitysyhteistyöohjelmien perustana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Vuosiraportti esittelee tilannetta heinäkuusta 2009 kesäkuuhun 2010. Maan nykyiset olosuhteet saattavat poiketa kuvatusista.



Miksi Plan toimii Itä-Timorissa?

1. Lapsilla on oikeus koulutukseen – 20 prosenttia lapsista ei koskaan aloita koulunkäyntiä, ja koulunkäynnin aloittaneista 44 prosenttia keskeyttää koulunkäyntinsä jossain vaiheessa.
2. Lapsilla on oikeus terveyteen ja sairaanhoitoon – 87 prosentilla maaseudun väestöstä ei ole tarvittavaa sanitaatiota ja melkein puolelta puuttuu puhdas vesi.
3. Lapsilla on oikeus elämään ja kehitykseen – 43 prosenttia kaikista alle 5-vuotiaista lapsista kärsii aliravitsemuksesta.

Planin työn painopisteet Itä-Timorissa

- Kohentaa koulutuksen laatua mm. parantamalla opettajien tietoja ja opetusmenetelmiä.
- Kohentaa puhtaan veden ja sanitaation saatavuutta sekä tiedottaa hygieniasta veden välityksellä leviävien sairauksien ehkäisemiseksi.
- Tehdä ennaltaehkäisevää ja riskejä vähentävää työtä luonnonkatastrofien varalta.
- Työskennellä sen eteen, että nuoret saisivat töitä ja toimeentulon, ja sitä myötä mahdollisuuden olla osa tuottavaa yhteiskuntaa.
- Tehdä vaikuttamistyötä lasten oikeuksien toteutumiseksi.
- Työskennellä sen eteen, että lasten mielipiteet otetaan huomioon ja että lasten etu on aina ensisijalla kaikessa yhteisön kehitystyössä.

Planin työ 2010

Vuonna 2010 Plan Itä-Timor aloitti kummilapsitoiminnan Aileun alueella. On suuri haaste kohentaa Itä-Timorissa asuvien monien lasten ja nuorten elinolosuhteita. Tätä pitkäjänteistä työtä ovat tukemassa kummimaksut.

Planin Itä-Timorissa toteuttamien lasten turvallisuutta edistävien hankkeiden tavoitteena on, että lapset saisivat elää turvallisemmassa ympäristössä. Tämä tapahtuu lisäämällä lasten vaikutusmahdollisuuksia yhteisöissä ja muualla yhteiskunnassa,

lisäämällä tietoa lapsen oikeuksista sekä vahvistamalla suojelua oikeuksien loukkaamiselta ja syrjinnältä. Marraskuussa 2009 Plan Itä-Timor järjesti yhdessä hallituksen kanssa juhllallisuuksia YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen 20-vuotisjuhlavuoden kunniaksi. Juhlavuoden kunniaksi järjestettiin monenlaista toimintaa. Lapset saivat mahdollisuuden vieraila presidentin ja kansanedustajien luona keskustelemassa maan lasten tilanteesta. Myös maanlaajuinen piirustus- ja runokilpailu sekä televisiossa lähetetty talk-show lapsen oikeuksista järjestettiin.

Planin hankkeet nuorten osallistumisen osa-alueella tukevat nuorten omia aloitteita ja antavat nuorille tilaa kehittyä. Lautemin alueella Plan järjesti paikalliselle musiikkiyhtyeelle mahdollisuuden tehdä yhteistyötä australialaisen kuoron kanssa. Nuoret esiintyivät yhdessä ja äänittivät kappaleita cd-levylle. Levyjä myydään itätimorilaisissa liikkeissä ja toreilla ja niiden tuotot menevät musiikkiyhtyeelle. He saavat itse sijoittaa rahat johonkin kaikkia ryhmäläisiä hyödyttävään.

Lasten osallistuminen

Vuoden 2010 saavutuksia

11 nuorta Aileun alueelta sai toimittajakoulutusta paikallisella radioasemalla ja tuottaa nyt omaa radio-ohjelmaansa. Seitsemän nuorta toimittajaa Lautemin alueelta tuotti ja lähetti vuoden aikana kuusi itätimorilaisten nuorten arjen haasteita käsittelevää ohjelmaa.

Nuoret naiset tuottavat radio-ohjelmia

Plan tukee nuoria ja kannustaa heitä ilmaisemaan mielipiteensä ja esittämään omia ideoitaan omien yhteisöjensä kehityksen edistämiseksi. Radio on tehokkain tiedotusväline Itä-Timorissa, jossa lähes puolet yli 15-vuotiaista on lukutaidottomia ja vain 20 prosentilla on käytössään televisio. Tämän vuoksi radio on erittäin suosittu, ja monille ainoa tapa saada tietoa maailman tapahtumista.

Filomena tulee kahdeksanlapsisesta perheestä, ja monen muun nuoren itätimorilaisen tavoin hän keskeytti lukio-opintonsa vuosia sitten, mutta haaveilee opintojensa jatkamisesta.



Filomena on yksi niistä 11 nuoresta, jotka osallistuivat Planin toimittajakoulutushankkeeseen.

Filomena on oppinut radiotoimittamisen perusteita, ja hän on yhdessä muiden nuorten kanssa tuottanut radioasemalla ohjelmia, joissa he ovat ottaneet esiin alueensa nuorten elämään liittyviä kysymyksiä.

Terveys

Vuoden 2010 saavutuksia

3100 ihmistä kuudessa yhteisössä saanut vesipumppujen ansiosta puhdasta vettä
2 000 koululaista saanut opetusta terveydestä ja hygieniasta

Ryhmä muutoksen puolesta

Itä-Timorissa 22 prosenttia alle 5-vuotiaiden lasten kuolemista johtuu huonoista hygieniaoista. Plan tekee töitä lisätäkseen tietoa hyvästä hygieniasta ja sanitaatiosta.

Plan järjesti Aileun alueella sijaitsevassa kylässä tiedotustilaisuuden, jossa kannustettiin paikallisia asukkaita rakentamaan kotiensa yhteyteen käymälä, jotta kylän ympäristö ei enää saastuisi ulosteista. Yhdeksän tilaisuuteen osallistunutta nuorta kiinnostui aiheesta kovasti ja päätti, että heidän perheensä rakentaisivat käymälän kuukauden sisällä. Nuoret päättivät myös perustaa ryhmän kannustaakseen muita kyläläisiä noudattamaan esimerkkiään. Näin syntyi ”Grupu Mudansa”.

”Teimme työsuunnitelman ja aloitimme omien perheidemme käymälöiden rakentamisen. Kerroimme myöhemmin muille omista kokemuksistamme ja kannustimme muita asukkaita rakentamaan omat käymälät”, kertoo Grupu Mudansan varapuheenjohtaja Joaquim.

Maaliskuun 2010 lopussa kaikki kylän perheet olivat rakentaneet käymälän ja kylä sai kunniamaininnan alueen terveysviranomaisilta toiminnasta kylän hygieniaoien parantamiseksi huomattavasti. Grupu Mudansa suunnittelee nyt tulevaa toimintaansa. Ryhmän seuraava tavoite on, että kaikissa kylän kotitalouksissa olisi vessa, joka huuhdeltaisiin vettä käyttämällä.



Toimeentulo

Vuoden 2010 saavutuksia

364 nuorta saanut ammattikoulutusta
Plan on aloittanut uusia erityisesti nuorille naisille suunnattuja ammattikoulutushankkeita

Ei ainoastaan kananpoikia

Planin nuorille suunnattujen toimeentulohankkeiden tavoitteena on, että nuoret saivat toimeentulon ja mahdollisuuden olla osa yhteiskuntaa. Plan haluaa lisätä niiden nuorten määrää, joilla on säännöllinen toimeentulo järjestämällä nuorille ammattikoulutusta sekä mahdollisuuden osallistua pienlainahankkeisiin. Plan haluaa myös varmistaa, että nuorilla on hyvät taidot taloushoidosta ja että he saavat opetusta myös elämäntaidoista.

Augusto on kotoisin Aileun alueella sijaitsevasta pienestä kylästä. Hän on naimisissa ja hänellä on neljä lasta. Monien muiden nuorten tavoin hänkään ei ole käynyt peruskoulua loppuun asti ja työskentelee nyt perheen maataloustöiden parissa. Maanviljelystä saatavat tulot ovat pienet eivätkä ne kata Auguston ja hänen perheensä menoja.

Planin vierailtua Auguston kylässä Augusto päätti 13 muun nuoren kanssa perustaa oman osuuskunnan, joka alkaisi kasvattaa kananpoikia. He saivat Planilta koulutusta ja pienen

LAPSEN OIKEUKSIEN SOPIMUS

Sopimuksessa on 54 artiklaa. Sopimus velvoittaa turvaamaan kaikille lapsille ja nuorille

- 1) osuuden yhteiskunnan voimavaroista
- 2) oikeuden suojeluun ja huolenpitoon
- 3) oikeuden osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon.

alkupääoman. Ryhmä on nyt ostanut kananpoikia ja rakentanut niille häkkejä sekä alkanut jo ansaita toiminnallaan tuloja.

”Tulevaisuudessa, kun olemme ansainneet enemmän rahaa, aiomme laajentaa toimintaamme vuohien kasvattamiseen”, kertoo Augusto.

Tulevaisuus

Tänä vuonna Plan jatkaa pitkäjänteistä yhteistyötä lasten ja aikuisten kanssa heidän elinolojensa parantamiseksi. Tavoitteena on kaikkien lapsen oikeuksien toteutuminen.

Tänä vuonna Plan panostaa lasten oikeuksiin, nuorten mahdollisuuksiin ja naisten voimaannuttamiseen.

Kiitos, että kummina sinä teet mahdolliseksi hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen Itä-Timorissa.



USKO LAPSIIN

Plan Suomi Säätiö | Pasilanraitiö 5, 2. krs | 00240 Helsinki | Puh (09) 6869 800 | Faksi (09) 6869 8080 | plan.fi

